

Горкун У.С. Функції вчителя у гендерному вихованні дітей молодшого шкільного віку. Актуальні проблеми початкової освіти : теорія і практика : збірник матеріалів Всеукраїнської з міжнародною участю науковопрактичної конференції (24 жовтня 2023 року) / за заг. ред. О. Гордієнко. Житомир, 2023. С. 6 - 8.

У.С. Горкун,
студентка ННІ педагогіки
науковий керівник – кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри початкової освіти
та культури фахової мови **Коновальчук І.М.**
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

Функції вчителя у гендерному вихованні дітей молодшого шкільного віку

У сучасному суспільстві гендерні ролі та стереотипи є важливою частиною культурних норм і цінностей. Гендерне виховання дітей молодшого шкільного віку є актуальним завданням, яке вимагає ретельного дослідження та розуміння. Спільно з цим, відомості та практики, пов'язані з гендерною ідентичністю та ролевими очікуваннями, впливають на формування особистості дитини і визначають її подальший розвиток у суспільстві.

Концепція Нової української школи орієнтована на гендерну рівність, зокрема, в ній зазначено, що школа враховуватиме здібності, потреби та інтереси кожної дитини, буде забезпечувати неупереджене та справедливе ставлення до кожного учня [1, с. 17].

Мета статті: проаналізувати функції вчителя у гендерному вихованні дітей молодшого шкільного віку.

Проблема гендерного виховання привертає увагу дослідників як у міжнародному, так і в українському науковому співтоваристві, зокрема: О. Буяк, С. Вихор, Л. Вовк, Н. Гапон, Т. Говорун, Н. Кардаш, О. Колісніченко, О. Кікенежді, К. Левченко, Т. Марценюк, Н. Слюсаренко та інші.

На думку І. Іванова та О. Цокур, "гендерне виховання – це цілеспрямований, організований і керований процес формування соціокультурних механізмів конструювання чоловічих і жіночих ролей, поведінки, діяльності та психологічних характеристик особистості, запропонованих суспільством своїм громадянам залежно від їхньої біологічної статі" [2, с. 184].

Гендер (статеві ролі) є культурним і соціальним поняттям. Він визначає риси характеру та особливості поведінки, які вважаються характерними для чоловіків і жінок у певному суспільстві.

Гендерне виховання – цілеспрямований, чітко організований процес формування у школярів андрогінних якостей особистості, рис характеру,

навичок і звичок гендерно-збалансованої соціальної поведінки, егалітарних поглядів і переконань, потреб і мотивів соціокультурної діяльності та соціальної активності, побудованих на принципах гендерної рівності та толерантності [3, с. 311].

Важливість гендерного виховання полягає в тому, що воно сприяє розумінню та прийняттю гендерних різниць, боротьбі з гендерними стереотипами, вихованню емпатії та поваги, а також у побудові рівноправного та гендерно-чутливого суспільства. Гендерне виховання допомагає створити більш справедливий та рівноправний світ, де кожна людина може розвиватися та досягати своєї повної потенції, незалежно від її статі чи гендерної ідентичності; важливе для розуміння та прийняття гендерних різниць у суспільстві, воно допомагає людям усвідомити, що кожна стать має права та можливості, і ніхто не повинен бути дискримінованим через свою стать чи гендерну ідентичність; є ключовим елементом у побудові рівноправного суспільства, воно сприяє виникненню гендерно-чутливих громад та організацій, які працюють над створенням умов для рівної участі всіх груп.

Гендерна рівність – це не тільки рівність статей, а й рівність використання особистісного потенціалу кожної людини незалежно від статі [4, с. 17].

Особливістю гендерного виховання у початковій школі є формування гендерної свідомості та підтримки рівності серед однолітків. Учні навчаються поважати та підтримувати одне одного, незалежно від статі. Важливо враховувати різні гендерні ідентичності та залучати всіх учнів у процес виховання, створюючи безпечне та підтримуюче середовище для всіх. Це формує в дітей толерантне та рівноправне співтовариство. Саме в початковій школі діти починають усвідомлювати свою стать та сприймати гендерні ролі більш усвідомлено.

Н. Павлуценко вважає, що основні аспекти гендерного виховання дітей молодшого шкільного віку можна розділити на три складові: когнітивний компонент: (усвідомлення дітьми своєї статі, розуміння гендерні ролі, засвоювання та перетворювання інформації про гендерні поняття з зовнішньої на внутрішні); емоційно-ціннісний компонент (позитивне ставлення дітей до своєї статі, повага до іншої статі, усвідомлення рівних можливостей для обох статей, загальнолюдські цінності та партнерські взаємини тощо); поведінковий компонент: (спосіб поведінки дітей, відповідно егалітарній взаємодії та принципам гендерної рівності, рівноправність у спілкуванні та відносинах, повага до представників іншої статі) [5, с. 11].

На уроках у початкових класах учитель може використовувати такі методи гендерного виховання: проведення уроків гендерної рівності (спеціальні уроки чи бесіди, на яких обговорюються питання гендерної рівності та стереотипів); читання книг, перегляд фільмів та мультфільмів, які популяризують рівність і руйнують гендерні стереотипи); включення гендерно-чутливих тем в усі аспекти навчального процесу); підтримка

партнерських відносин (заохочення взаємодії та співпраці між дітьми обох статей у класі); обговорення актуальних гендерних питань, новин та сучасних подій для формування у дітей власних поглядів); екскурсії до музеїв та виставок, присвячених історії й досягненням жінок та чоловіків у різних сферах [6, с. 331].

Отже, наш аналіз показує, що у молодшому шкільному віці активно формується поняття гендерної ролі, гендерного рівноправ'я та рівності. Гендерне виховання є важливим завданням для сучасної освіти, яке згодом повинно принести позитивні зміни для української нації.

Список використаної літератури

1. Нова українська школа. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 02.10.2023).
2. Цокур О. Основи гендерного виховання Гендерний розвиток у суспільстві: конспекти лекцій. ПЦ «Фоліант», 2005. С. 183-223.
3. Квас О. Педагогічні умови гендерної соціалізації дітей молодшого шкільного віку. *Молодь і ринок*, 2014. № 4. С. 7-11.
4. Кравець В. П. Гендерна педагогіка. Навч. посібник. Тернопіль: Джура, 2003. 416 с.
5. Павлущенко Н. М. Гендерне виховання дітей молодшого шкільного віку: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07. Тернопіль, 2011. 23 с.
6. Дороніна Т. О. Теоретико-методологічні засади гендерної освіти та виховання учнівської молоді : монографія. Кривий Ріг: Видавничий дім, 2011. 331 с.